

Ainekava: Õppimise õpioksuste õpetamine

Allpool on välja toodud kava, mida saab kohandada erinevatele klassitasemetele, alates algkoolist kuni gümnaasiumini. Ainekava põhineb kehtival põhikooli ja gümnaasiumi õppekaval. Igal klassitasemel keskendutakse konkreetsetele õppimisoskustele, strateegiatele ja tegevustele, mis kujundavad õpikeskkonna, õpikogemuse ning võimaldavad õpilasel olla aktiivne osaleja oma õpitee ja õpioskuste kujundamisel. Ainekava hõlmab erinevas vanuses õpilaste arengule ja kognitiivsete võimetele vastavat sisu.

Ainekava toetab õpipädevuse arendamist:

- seada õpieesmäärke,
- arendada oskust planeerida ja organiseerida õpikeskkonda ja tingimusi,
- hankida ja kasutada õppimiseks vajalikku teavet,
- küsida ja vastu võtta pakutavat tuge,
- planeerida ja analüüsida individuaalset kui ka koostöist õppimist,
- reguleerida oma õpikäitumist ja õpiaega,
- kasutada õpitut ja õpioskusi erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga,
- analüüsida oma teadmisi, oskusi, tugevusi ja nõrkusi, motiveeritust ning planeerida selle põhjal oma edasist õppimist.

Eesmärk:

Arendada õpilaste õppimisoskusi, enesekohast juhtimist ja kriitilist mõtlemist iseseisvaks ja tõhusaks õppimiseks igas kooliastmes.

Ainekava lähtub järgmistest valdkondadest:

- õpikeskkonna planeerimine ja organiseerimine,
- eneseanalüüs, motivatsioon,
- õpitava salvestamine, säilitamine, meenutamine, kasutamine,
- teadlikkus endast ja õppimisest,
- enesekontroll.

1.-3. klass: Õppimise alused

Eesmärgid:

- Arendada õpilaste huvi õppimise vastu.
- Tutvustada õppimise põhimõtteid ja tehnikaid.

Arendatavad oskused ja teadmised:

1. Sissejuhatus õppimisse

- Õppimisprotsessi olemus
- Õppimise olulisus. Õppimise väärtustamine
- Õppimine kodus ja koolis: rutiin/päevakava klassis ja kodus
- Kodutööde tegemine, kodutööde kontroll
- Õpiharjumuse loomine

2. Erinevad õppimisstiilid

- Visuaalne, auditiiivne ja kinesteetiline õppimine
- Omandatud oskuste tuvastamine

3. Mugav õppimiskeskkond

- Sobiva õppimiskoha loomine koolis ja kodus
- Oma koha, kapi, õppevara ja koolikoti korrashoid
- Häälestusrutiin õppimisele keskendumiseks

4. Aja planeerimine ja juhtimine

- Õpieesmärkide seadmine: lühi- ja pikaajalised eesmärgid
- Õppimise ja ülesannete planeerimine
- Üpilaspäeviku kasutamine
- Ülesannete sooritamine ajaakna sees, häälestus ülesannete sooritamiseks

5. Uudishimu tekitamine õppimisel, materjalide kasutamine

- Küsimuste küsimine
- Loovtöö: materjali kasutus (nt raamatud, veebimaterjal)
- Lihtsamad digioskused (veebilehed, e-kool, e-kiri)
- Lugemishuvi tekitamine (sh lugemistehnika arendamine)

6. Tähelepanu arendamine. Keskendumine. Kuulamisoskused

- Kuulamisoskuse arendamine (kuulamisharjutused ja ümberjutustamine)
- Teksti mõitmine ja info leidmine tekstis
- Keskendumine, püsivus

Võimalikud tegevused, mida õpioskuste arendamiseks sel astmel soovitada:

- Õppimistehnikate harjutamine ja läbimängimine
- Küsimuste küsimine
- Abi palumine

- Loovülesanded, kus õpilased kujundavad oma õppimiskeskkonna
- Õpikoha korrashoid ja tunniks valmistumine
- Õppevahenditega tutvumine, õpilaspäeviku täitmine (õpivahendi või lehekülje leidmine)
- Õppevara korrashoid (töövahendite kilekaaned ja puhtus)
- Kooli- ja klassireeglitega tutvumine ja nende järgimine
- Rühmatööd, kus õpilased jagavad oma õppimistehnikaid
- Kirjalike ülesannete vormistamine lehtedel, vihikus, töövihikus
- Lugude jutustamine ja kuulamine
- Rühmitamine, võrdlemine
- Lihtsamate kaartide/jooniste/tabelite lugemine-seletamine-mõistmine
- Teabe otsimine õpikust, lihtsamatest allikatest (entsüklopeedia, veeb)
- Lihtsamad (ülesannete) nimekirjad (*to-do-list*)
- Lihtsamad digioskused: e-kirja kirjutamine, õppekeskkonnadesse sisselogimine
- Preemiad (nt kleepsud, templid), visuaalsed abivahendid, käed-külge tegevus, grupitööd, mõtte- ja mõistekaardid

4.-6. klass: Tõhusad õppimistehnikad

Eesmärgid:

- Arendada oskusi ja strateegiaid, mis toetavad tõhusat õppimist
- Õpetada õpilastele enesehinnangu ja tagasiside võtmise oskusi

Arendatavad oskused ja teadmised:

1. Mälu ja mäletamine

- Mälu tööpõhimõtted
- Mälu- ehk mnemoonikatehnikad (nt erinevad menmovõtted).
- Õppetööle keskendumine

2. Oluline teave ja märkmed

- Tõhusate märkmete koostamine (nt kospektid), mõtte- ja mõistekaardid
- Lugemistehnika
- Olulise teabe eristamine ja leidmine õppematerjalist
- Olulise teabe põhjal lugude jutustamine ja loetu põhjal kokkuvõtetet tegemine
- Teabel põhineva tegevuse kavandamine ja hindamine
- Õppimistehnikad

3. Enesehinnang

- Oma edusammude analüüsimine
- Õpimotivatsiooni tõstmine
- Õppimise kaardistamine (nt õppimise päeviku pidamine)
- Õpiharjumuste kinnistamine
- Töö iseseisvalt ja grupis (koostöö põhimõtted)
- Eksimuste märkamine, parandamine ja neist õppimine

4. Eesmärkide seadmine

- Eesmärkide seadmine
- Väiksemad projektid: nt esitluse koostamine ja ettekandmine
- Uurimine, materjalide kasutus: raamatud, veebimaterjal

5. Kodutööde tegemine

- Kodutööde tegemine: süsteemaatilisus, võimalused ja vahendid
- Kodutööde esitamine (e-maili kirjutamine, digioskused)
- Abi küsimine ja tugimeetmete kasutamine (konsultatsioonid)
- Kodutööde kontroll
- Õppevara korrashoid

6. Koostööoskuse arendamine ja tagasiside

- Arvamuse avaldamine, kuulamine ja teiste arvamusega arvestamine
- Vastastikune austus tehtud töö vastu
- Töö iseseisvalt ja grupis: koostöö
- Konstruktivse tagasiside andmine ja vastuvõtmine

Võimalikud tegevused, mida õpioskuste arendamiseks sel astmel soovitada:

- Mäluharjutused ja mnemoonika mängud. Viktoriinid, nuputamine
- Märkmete tegemine, konspekteerimine
- Mõtte- ja mõistekaardid
- Individuaalsed ja grupitööd
- Infootsing erinevatest allikatest
- Õppevaraga tutvumine, õppevarast vajaliku materjali leidmine
- Soovituslik on kasutada õpilaspäevikut
- Digioskuste arendamine: infootsing, e-kirja kirjutamine, elektroonilise faili (töö) loomine ja kirjutamine
- Kirjaliku töö vormistamine

- Kaartide/jooniste/tabelite lugemise ja mõistmise harjutamine. Lihtsamate plaanide/jooniste/tabelite loomine käsitsi või arvutis.
- Oma õppekoha ja -vara korrashoid
- Kooli- ja klassireeglite kinnistamine

7.-9. klass: Iseseisev õppimine ja kriitiline mõtlemine

Eesmärgid:

- Arendada iseseisvat õppimist ja analüütilist mõtlemist. Õppimise ja analüüsioskuse väärtustamine
- Õpetada probleemilahendusoskusi
- Õpiharjumuste kinnistamine

Arendatavad oskused ja teadmised:

1. Iseseisev õppimine

- Eesmärkide seadmine, õpi- ja tegevusplaanide loomine
- Õpiharjumuste kaardistamine
- Oma õpiajakava
- Kodutööd, nende esitamine
- Kommunikatsioon
- Õpimotivatsiooni hoidmine
- Õpistrateegiad ja enesekontroll
- Õpitu seostamine igapäevaeluga ja rakendamisvõimalused tulevikus
- Pikemaajaliste ülesannete planeerimine, eesmärgistamine ja tulemuslikkuse hindamine

2. Kriitiline mõtlemine

- Loogiline mõtlemine ja analüüsi oskused
- Argumentide ja küsimuste esitamine ja analüüsimine
- Arutlemine (süsteemne, loov, kriitiline mõtlemine)
- Infootsing (allikad) ja viitamine, infoallikate asjakohasus ja selle hindamine. Detailid vs üldine info tekstides

3. Probleemilahendus ja otsustusprotsess

- Probleemide tuvastamine ja lahendamise strateegiad.
- Informeeritud valikud

- Riskide hindamine ja juhtimine
- Töö grupis: ülesannete ja rollide jaotus, grupiliikmete tagasiside (andmine ja vastuvõtmine)
- Probleemilahendus kodutööde tegemisel, suuremate ülesannete jagamine osadeks
- Digioskused: turvaline veebikasutus

4. Aja ja stressi juhtimine

- Tõhusad õppimistehnikad
- Stressi maandamise strateegiad
- Eneserefleksioon
- Ajajuhtimine: kool, kodu, huvitegevus
- Prioriteedid ja prokratsinatsioon

Võimalikud tegevused, mida õpioskuste arendamiseks sel astmel soovitada:

- Projekti töö, kus õpilased lahendavad reaalse probleemi
- Arutelud ja debattide korraldamine
- Õppimistehnikad (nt Pomodoro tehnika)
- Stressi maandamine (vaimse tervise vitamiinid)
- Teadlik ettevalmistus suuremateks töödeks, eksamiteks
- Eneseanalüüsi koostamine (tugevused ja nõrkused)
Ajakava, päevakava loomine

10.-12. klass: Elukestva õppe oskused

Eesmärgid:

- Arendada elukestva õppe oskusi ja enesejuhtimise võimet
- Valmistada õpilasi ette edasiseks hariduseks ja tööeluks

Arendatavad oskused ja teadmised:

1. Elukestev õpe

- Elukestev õpe ja selle olulisus. Õppimise väärtustamine
- Omandatud oskuste ja teadmiste pidev värskendamine
- Omandatud teadmiste seostamine varemõpituga

2. Enesejuhtimine

- Aja ja ressursside efektiivne haldamine. Prioriteedid, prokrastinatsioon
- Stressi ja motivatsiooni juhtimine. Stressi maandamine

- Vaimne tervis, õpimotivatsioon
- Õpitehnikad, õpiplaanid, õpistrateegiad
- Metakognitsioon (mõtlemine õppimisest)
- Oma õpikeskkonna kujundamine individuaalselt ja rühmas

3. Karjääri planeerimine

- Tuleviku planeerimine ja karjäärieesmärkide sedamine
- Tööintervjuud ja CV koostamine
- Eneseanalüüs
- Osalus kogukonnatöös/ -arenduses
- Veebikursused: teadmised võimalustest
- Mentorlus

4. Probleemilahendus ja otsustusprotsess

- Probleemide tuvastamine ja lahendamise strateegiad
- Informeeritud valikud
- Riskide hindamine ja juhtimine

5. Pikemaajalised ülesanded

- Teaduslikud meetodid, uurimustöö
- Allikate ja materjali asjakohasus. Teabekeskkonna tajumine
- Grupitööd: kaasõpilaste juhendamine ja koostöö
- Digioskused, digitaalsed teadusandmebaasid
- Oma tööde esitlemine

Võimalikud tegevused, mida õpioskuste arendamiseks sel astmel soovitada:

- Karjäärinõustamise töötuba
- Simuleeritud tööintervjuud
- Oma õppimise analüüsimine, mõtlemine õppimisest
- Uurimistöö kirjutamine

Hindamine

Põhikooli kooliastmes on hindamise põhiülesandeks toetada õpilase arengut ja õpioskuste omadamist, tagasisidestada õpioskuste kasutamist ja suunata akadeemilise mina-pildi kujundamist. Hindamisel on oluline õpilase enda roll, hindamisel pakutakse õpilasele võimalusi enesehindamiseks. Õpioskusi mõõdetakse ning tagasisidestatakse (nt vaatlus, hinnangud, eneseanalüüsid). Õpioskuste arendamise ja kontrollimise vormid on

mitmekesised, sisaldades nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid. Hindamine toimub läbi vaatluste, enesehinnangute ja õpetaja tagasiside kaudu.

Gümnaasiumi kooliastme hinne kujuneb ühe kursuse tulemusena statsionaarses õppekavas. Kursuse hinne kujuneb arvestuslike ja jooksvate hinnete tulemusena, mis ei ole kursuse jooksul väljapandud hinnete aritmeetiline keskmine.

Kursusehinde kujunemist tutvustab õpetaja iga kursuse algul.

Arvestuslike hinnete hulka kuuluvad:

- kontrolltööde hinded, mida hinnatakse numbriliste hinnetega 0-5 (vt TAGi gümnaasiumi õppekava paragrahv 3);
- jooksvad hinded suuliste ja kirjalike (sh individuaal- ja rühmatööde eest) vastuste eest, mida hinnatakse numbriliste hinnetega;
- klassitöös osalemine (nt tunnis aktiivne vastamine, ülesannete lahendamine). Vähemalt rahuldava kursusehinde saamiseks on vaja sooritada kõik kontrolltööd.

Kokkuvõte

Ainekava keskendub põhikooli ja gümnaasiumi õpilaste õpioksuste arendamisele, et toetada iseseisvat ja elukestvat õppimist. Iga kooliastme puhul on kohandatud tegevused ja tehnilised oskused, et tagada teadmiste omandamine ja praktiline rakendamine.